

Írta: Dettre Erzsébet

A szociális szféra átszervezése Magyarországon

Magyar vonatkozású cikket olvashatunk Anne Dauvergne és I. Millet tollából a francia La Revue Francaise de Service Social legutóbbi számában.

A szerzők már több éve kísérik figyelemmel a magyarországi szociális gondoskodás alakulását.

A cikk apropóját a Népjóléti Minisztérium által 1994 márciusában kiadott Hova forduljak segítségért? című füzet adta. A szerzők megemlítik, hogy a rendszerváltás idejére az alapvető szociális ellátások már kiépültek Magyarországon, s ezeket az új kormány is fenntartotta, legfeljebb megreformálta vagy reformálja. Egyik fontos kivétel az állampolgári jogon garantált öregségi nyugdíj, ami régen sem volt, és ma sincs, de már vannak helyette különböző segélyek. Újdonság a munkanélküliség egyre nagyobb aránya, amely nemcsak a segélyezett saját befizetésén alapuló munkanélküli járulék létrehozását tette szükségessé, hanem a szolidaritáson alapuló jövedelempótló támogatás bevezetését is, aminek kiutalását a törvény az önkormányzatok hatáskörébe utalta. Ez a jóságos törvény egyébként sok vihart kavart, hiszen a végrehajtáshoz nem biztosított pénzt az önkormányzatoknak. Hogy a probléma nagyságát meg lehessen ítélni, a budapesti bíróságnak be kellett kérnie a törvény végrehajtásával kapcsolatos kiadások 1994-es első negyedévi adatait, mert ezek – valamiféle kommunikációs hiba folytán – nem álltak a fővárosi vezetőség rendelkezésére.

A kis füzet részletes ismertetése közben a szerzők kitérnek a magyarországi lakáshelyzetre. Az önkormányzati lakások és üzlethelyiségek eladása az emberek egy része számára nagy eladósodást eredményezett, mert a lakhatási segély – mint az új szociális törvény csődjének megtestesítője – nem nyújt igazi segítséget, odaítélése túl bonyolult. Akik viszont nem tudták megvásárolni lakásukat, üzletüket, akár magánembertől bérelnek, akár önkormányzattól, igen kiszolgáltatott helyzetben vannak, mert a budapesti bérleti díjak magasabbak a megfelelő típusú párizsi bérleti díjaknál. A szerzők megállapítása szerint ma legalább két ember közepes keresete kell egy budapesti garzonlakás bérleti díjának kifizetéséhez. Ahol a lakbérek nem emelkedtek, ott a 4-5-ször magasabb rezsiköltségek kifizetése okoz gondot a lakóknak. Az épületek külső rendben tartására ilyen körülmények között végképp nincsen pénz, ami meg is látszik a budapesti belváros rogyadozó, öt évtizede Csipkerózsika álmát alvó utcáin.

Az otthoni betegápolás díjazásával kapcsolatban megjegyzik, hogy ez (mivel elsősorban az asszonyok veszik igénybe) nemcsak a női munkanélküliség enyhítésének eszköze, illetve az alacsonyán kvalifikált, ezért csak kis keresettel rendelkező nők magasabb jövedelemhez juttatásának egy módja, hanem tehermentesíti az állandó ápolásra szorulókat ellátására létrejött, de túlszűfolt, a feladatukat ellátni nemigen tudó intézményeket is. Kár, hogy ez a betegápolási díj csak a család egy meghatározott tagjának jár, ahelyett, hogy egy bárki számára igénybe vehető „családi munkahelyként” funkcionálna.

A betegbiztosítással kapcsolatban kiemelik, hogy Magyarországon az elmúlt rendszerben – mivel az emberek munkahellyel nem tudták elérni a vágyott életszínvonalat – két vagy három munkahelyen dolgoztak egyszerre, gyakran igénybe véve a főmunkahelyen a

betegszabadságot. Az új törvény az ellenőrzést a munkahelyek érdekévé teszi, miközben tehermentesíti a társadalombiztosítást legalább a betegszabadság első három napjára eső táppénzek kifizetésével.

Végül a rangos francia folyóirat teljes terjedelmében közli fordításban a füzethez dr. Surján László akkori miniszter által írt bevezetőt.